

حيات

مبارد اعماميان... دنيا د اها مور حيات قاتلم...
نچيه -

اداره مركزي :
انقره ده ، معارف ايمپلكي ياننده كي دائره
استانبول بوروسي :
استانبولده ، انقره جاده سنده 87 نومروده
دائرة مخصوصه

نفسه سي هر يوده 15 غوروشده .
سنه لکي پوسته ايله 7,5 ليرا .
(اجنبي مملکتلر ايجين 7,5 دولار) .

ابونه : اعلان ايشلري ايجين استانبول بوروسنه
مراجعت ايديليز .
يازي ايشلرئك مرجعي انقره مرئزيدر .

صاي : 87

انقره ، 26 تموز ، 1928

4 نجی جلد

مصاحبه :

بر « کتاب » لک قیچی

ادهم بك وقتيله ترجمه ايتديكي « اصول حقنده نطق » ی معارف وكالتنك معاونتيله ايكنجی دفعه باصديردی. انسانيتك فكرتاريخني ياقيندن تدقيق ايتهمش اولانلر « ده قارت » ك بواثرينك قيمتي آكلايامازلر، ذوقنه وارا مازلر. « اصول حقنده نطق » ، « رونه سسانس » ديديكمز دورك علم حركتنی تتويج ايدەر ، علمي جهديك هدفني صراحة كوسترير . بو اوافق كتاب زماننك تدريساتنه ، علم حقنده كي تلقيسنه قارشى بر عصياندر . ده قارت فلهش قولله ژنده نه او قومش ايسه بونلرك هپسنيك يا سحتنده ، يافانده سنده شبهه ايتشدر . مکتبده كنديسنه اوكره تيلان معلومات كتله سي ايجنده محقق واقعه لر ، كوزل لافلر واردی . فقط مثبت علمك ومعاصر فلسفه نك بو بويوك مبشری بونلره « حقيقي علم » نظريه باقيلماسنه مانع اولان ايكي بويوك نقيصه ني آكلا مشدی : بر كره بو معلومات فكرك سربستجه تدقيق واستدلانه دايانمايور ، ماهيتي تحليل ايديله مش بر عقیده استناد ايدیوردی .

ديكر جهندن كافي درجه ده مرتبطو منسجم دكلدی . ذهنك سربستجه تدقيقنه مستند بر علم وفلسفه يولنی آچق ايجين بوتون علملرك معاصر مدنيتنه اك اساسلي عنصری اولان « سربست » تفكری ، هر نوع ولايت وسلطه قبول ايتمين ذهن حريتنی اعلان لازمدی . « اصول حقنده نطق » هرشیدن اول بويله بر فكر حريتي بياننامه سيدر . فلسوف واضح وبديهي اولمايان بو تون فكرلرده شبهه

ايدهرك ذهني سلطه دن قورتارمق اصولی بالذات نفسنده تطبيق ايتك ايسته دی . بو صورتله سربست تفكره مانع اولان انكللری كندی روحندن قوفاركن بشريتسه بومانلردن خلاص يولنی ده كوستريريوردی . آنجق واضح وبديهي اولان فكرلری قبول ايله مك ، هر مشكل مسئله ني جزءلرينه آيرمق واك بسپطندن ، اك قولای آكلاشييلان قسمندن حركت ايدهرك آديم آديم ايله رله يه ايله رله يه اك معضل فكرلره چيقيمق ، بو صورتله يالكنز سربست تدقيق واستدلاله مستند منسجم « علم » وجوده كتيرمك مفكوره سي او زمان باويه را نه لك توريونك اردوسنده كوكلي عسكر اولان كنچ ده قارتی او درجه هيچانه كتيرمشدی كه 1619 سنه سي كچه لرينك برنده عمري ني يالكنز بو املك تحققة حصر ايلكه عهد ايتدی . واقعا بو غايه چوق معظمدی ، او كا آنجق بر چوق عصرلر عيني وجدی دويان علم آدملرينك مشترك مساعيلره ياقلاشيله بيليردی . فقط ده قارتك روحني صاران بو آتش علم آدملری ايجين بر مثال اولدی . منفرد رياضي علملرك فوقنده كرك هندسی اشكاله ، كرك عددلره تطبيق اولونا ييله جك نسبتلری آراشدير مقله باشقا بر تعبيرله كميت وتابعلرك عمومی نظريه سنه يوكسه لرك هندسه تحليليه نك تماني آتمقله كو . سترديكي طريقك ايلك ثمره سنی بالذات استحصال ايله دی ، فيزيكك مثبت بر علم جالنه كله بيلمه سي ايجين يورونه جك يولی اراشه ايتدی . اون سكرز واوندوقوزنجی عصرلرك ماللری هپ ده قارتك

اشارت ايله ديكي طريق اوزرنده يوروديلر . كيميا ، فيزيولوژی مثبت علم حالنه كلدی ، پيسيقولوژی ، سوسيولوژی عيني هدفه وارمق ايسته يورمدنی بشريت ده قارتك صراحة تحليل ايدمه مدیكي سلطه لری ييقدی فرانسز فيلسوفنك آچديني « فكر حريتي » بايراني معاصر مدنيتك مشترك مقدساتندن اولدی اوچ عصرلق تاريخي دولديران انقلابلرده هپ بو بايراغك او كده يوروديكی كورو يوز ؛ يريوزنده نه قدار فيضلي تحول اولش ايسه هيچ شبهه سز سربستجه تدقيقك ، فكر حريتنك اثيردر . « اصول حقنده كي نطق » ده بو حريتك استعمال طريزینی كوسترير .

ده قارت بو اوافق كتابك ياباجنی انقلابك نه قدار مهم اولديغی پاك اي بيلیوردی ، ياپديني ايشك غرورینی ده دويو يوردی . حتی حق شناسلغه ياقيشميا جق بر مبالغه ايله اسلا فندن هيچ برشی اوكره نمديكنی اعلان ايله مسی بر سجي ه ضعيفدی . شو قدار كه ياپديني انقلابك عظمتی دوشو . نرك فيلسوفي معذور كورمه لي يز . بويوك انقلاب ياپانلر ا كثر يا كندی فكر و حر كترلر نده ماضينك هيچ برايزی اولما دینی قناعتنی طاشيرلر . آنجق علمدر كه اونلرك فكر و حر كترلر نده مؤثر اولان عامللری كوسترير . بويوك انقلاب وجوده كتيره نلرك دماغی ا كثر يا كندی تفكرلری و حر كترلری اوزرنده بويله بر تحليل ياقمغه مساعد دكلدر .

بو قدار مغرور ، عقیده لرینك هپسندن شبهه ايدمه جك درجه ده نفسنه قارشى قهرمان

حقوق ؛ 12 - اعتقادات ؛ 13 - خلق طبایعی ؛
14 - خلق ادبیاتی ؛ 15 - خلق شعری (شائسونلر،
دانسیر...) ؛ 16 - حکایه‌لر ؛ 17 - خلق تماشایی ؛
18 - آلا مافلر ؛ 19 - خلق دیلی (دیاله قنولوزی ،
معمارلر ، ضرب مثلالر ...) ؛ 20 - اسملر (محل ،
وطن ، عائله ، آله ... اسملری) ؛

بوراده اولکیلرینه نسبتاً کنیش برسه حه‌نک
موجود اولدینی آشکاردر . وان ژنه‌پ ، صوکنجی
ترجیح ایتک ایچون سبیلر صایور : اولاً تامدر ،
فولفلور داخنده اولان هیج برشی بو قادرودن
خارج قالماسدر . صوکر اتمکن اولدینی قادار شائیتک
ترجمانیدر . بوراده وان ژنه‌پ مهم برنقطه‌یه اشارت
ایدیور : بو چرچیوه‌لری مختلف مملکت مدققلری ثابت
عد ایتمه‌لیدرلر ، عمومی اساسلره طوقونلماق شرطیه
ایستیلین شکل ویرله‌یلیر . اساساً بونک ایچوندکه
هؤلف ، « تصنیف » تعیری یرینه « قادرو » کله‌سنی
قوللانیور . زیرا قادرو ، دها چوق قابل تبدیل
ونواعبار ایله آلاستیکیدر .

هره‌انکی بر فولفلور اصولی قبول ایدنجه محقق
حرفی حرفنه اواصوله صادق قالمق ضروری یوقدر .
مختلف اصوللری تدقیق ایدرسکز ، خصوصیه تالی
تقسیملرده باشقه مدققلرک اوللری ایشکزه یارایه‌یلیر .
مثلا هوفانک (خلق شعری) نه عائد قادروسنی ،
فرانسز میلیه‌ن - Millien ک ویا تره‌بوک Trébueq ک
تالی قادرو لریله توضیح وتوسیع ایتک قابلدنر . وان
ژنه‌پ ، بوراده میلیه‌نک خلق شعری قادروسنی
فید ایدور :

I. — قصه‌لی شریقلر ؛ II. — فاجعه‌لی شریقلر ؛

بونلردن برنجیسنک چرچیوه‌سی ایچنده (آ) خیالی
ورومانسک موضوعلر ؛ (ب) حرب و غارنیزون
موضوعلری ؛ (ج) عائولی موضوعلر و ماجرالر ،
(د) اکلنجه‌لی موضوعلر ؛ ایکنجیسنک چرچیوه‌سنده
ایسه (آ) دینی موضوعلر و معجزه‌لر ، خارقه‌لر ؛
(ب) افسانوی مرثیه‌لر ، فاجعه‌لر و دراملر ؛ (ج) جنائی
مرثیه‌لر ؛ (د) تاریخی شریقلرک بولندیغنی کوریورز .
بوراده ده حصاد ، ازدواج ... کبی آیین شریقلرینه
یر ویرله‌مشدر . اوزمان باشقه برقادرویه مراجعتله
بونقصانمزی تاملارز . وان ژنه‌پ ، هرشیدن اول
محقق بر اصولک بوتون اساسلرینه طاقیلوب قالمه‌نک
فائده‌سز اولدیغنی ، خلق بیلکیجیک غایه‌یه قاووشمق
ایچون هر اصولدن ، هر قادرو و چرچیوه‌دن - آنا
نقطه‌لری اخلاص ایتمه‌ک شرطیه - استفاده ایدیلر .
بیلکه‌جکئی ، وایدا لازم کلدیکئی سولیک ایسته‌یور .
آنادولو فولفلورینی تدقیق ایدنلر ، شبه‌سز ، غربک
فولفلور یستلرینه مراجعت ایده‌جکدرلر ، اوزمان
وان ژنه‌پک بومظالعه‌سنک لزوم واهییتی کنیدیلکندن
بالتجربه آ کلاشیلاچقدر .

احمد ضلیل

خلق بیلکیسی

III

ترقیه‌ قادرو لری

جانلی قسم چوق تالی بر موقع اشغال ایتکده در .
تقسیمک اساسی درتدر : 1 (کوك و سما ؛ 2) دکر
وصولر ؛ 3 (حیوانی و نباتی عالم ؛ 4) تاریخ
وخلق ... بونلردن هربری ده آیرجه‌بو بونک و کوچوک
قسملره آیرلده‌در . وان ژنه‌پ ، بو تدقیقاتک
آراسنده فولفلورک موقعنک پک آز اولدیغنی ،
بو قادرونک زماننده پک آز تأثیر ایتدیکئی سویله‌یور .

***

ایکنجی قادرو ، انکلز فولفلور جمعیتنه عائد در .
مانوئل ، 1914 ده شارلون بورن - Ch. Burne
طرفندن تنظیم ایدلش اولوب اساسی آتئو غرافیکدر .
قادرو ، درت بونک قسمدن عبارتدر :

- 1 (اعتقادات ؛
- 2 (عادات ؛
- 3 (حکایات ،
- 4 (ترمینولوژی ؛

بونلردن هربری فرعی تقسیملره معروضدر .
برنجی قسمی اون کوچوک قسمدن عبارت کوریورز :
کوك و سما ، نباتی دنیا ، حیوانی دنیا ، بشری
دنیا ، انسان طرفندن معمول اشیا ، روح و آخرت ،
فوق البشر مخلوقات ، تقال ، سحر ، خسته‌لق وخلق
طبابی . ایکنجی قسمده بش کوچوک چرچیوه وار :
سیاسی و اجتماعی مؤسسه‌لر ، حیات آیتلری ، مشغله‌لر
و صناعتلر ، تقویمی بایراملر ، اویونلر و سپورلرله
ا کلنجه‌لر .

اوچنجی و دردنجی قسملر چوق کنیش اولوب
بوتون ادبی ، بدیی ، لسانی ، دینی فولفلورلری احتوا
ایتکده‌در . وان ژنه‌پ بو قادرونی اولکندن دها
واسع ، دها علمی بولیور : شبه‌سز غایه‌سنی دکلدنر ،
شارلون بورن ، بونکله یالکیز موضعی آرایجیلره دکلر ،
عالم‌لرده عمومی اساسلر ویرمک ایسته‌مشدر .

اوچنجی قادرو ، هوفان قره‌یه‌ر - Hoffman
Krazer ک یاپدینی ، و کنیدیسنک اثری اولان
(فولفلور بیلوغرافی ییلی) ایچون اساس قبول ایتدیکئی
قادرودر . هوفان ، بوراده یکرمی حرکت نقطه‌سی
تعین ایدیور ، تالی و فرعی تقسیملردن محتندر .
بواساسلر شونلردر :

- 1 — عمومی اساسلر (بیلوغرافی ، اصول .)
- 2 - قریه ؛ 3 - ابنیه ؛ 4 - آشپ ؛ 5 - اشارتلی
(ملکیت مارقه‌لری) ؛ 6 - خلق صنعت و تکنیکی
(هیکل‌تراش ، منسوجات ، اخشاب و معدنی مصنوعات ...)
- 7 - خلق روحیات ؛ 8 - البسه و عناصری ؛ 9 -
غدا و مشروبات ؛ 10 - عادات (طوبیلاعه‌لر ،
اویونلر ، اویونجاقلر ، غننه‌لر ...) ؛ 11 - خلق

مشاهده ، مقایسه عمده‌لرینی قوللاندقندن صوکر
آله ایدیلن خلق بیلکیسی مالزومه‌سی اوزرنده ، بز
بوکئی تدقیقلره سوق ایدن غایه‌نک ایجاب ایتدیردیکئی
اوچنجی خطوه‌ی آتجه‌ز : تصنیف . نباتیجی ،
کوردیکئی نباتلری و چیچک‌لری مفکره‌سنده دارماداغین
برصورتده بولاندورمايور ، اونلری فصیله فصیله ترتیب
آلته آلیور . خلق بیلکیجی ده بو خط حرکتی تعقیبه
مجبوردر .

اساساً دها بوکئی تدقیقلره باشلامادن اول ،
ترتیب پلاننی تنظیم ایتک کرکدر . مدقق ، کنیدیسندن
مقدم بوکئی تدقیقلرک ناصیل یاپیلدیغنی آراشدرمالی ،
او چرچیوه‌لری بولمالی ، کنیدیسنه اویغون کلنلری
انتخاب ایتلی و تطبیقاتنه باشلامالیدر . وان ژنه‌پ ،
ششمی‌یه قادار فرانسز ، انکلز ، آلمان فولفلور
عالمه مخصوص اولقی اوزره باشلیجه اوچ نوع
قادرو ذکر ایدیور . بونلردن بریسی فرانسز خلقیاتجیسی
پول‌سبیلو Paul Sebillot یه عائددر . بو مدقق ،
خلق بیلکیسنه عائد تدقیقلرده کی حرکت نقطه‌لرینی
چوق کنیش طوتیور ، مادی و مثبت علومه عائد بوتون
تفرعاتی ادخال ایدیور ، اوقادارک بونلرک آراسنده
اصل خلق بیلکیسی ، کتله‌نک معنویتنی اداره ایدن

اودوندن (چونکه کراسته آلمغه پاره‌سی یوقدی)
« هینعام » ک برچوق سنه‌لر بوتون دنیا ده شهرت
قازانمش اولان صاغلام و بویاسز اویونجاقلرینی وجوده
کتیرمه‌ک باشلادی .

بوآدام ، اویونجاقلری کنندی چوجوقلری ایچون
یاعش ، صوکر اونلرک عینتی وجوده کتیره‌رک اویته
متصل قوندره‌جی دکاننده صاعغه باشلامدی . اول
آز قازاندی . براز صوکر قازانجی براز دها تزايد
ایتدی . بوآدامک بونکون یوز میلیون دولار ثروتی
وارددر . بو ثروتی اوتوز درت سنه ایچنده ویر
« پرنسپ » سایه‌سنده اله ایتشد . او پرنسپ‌ده
شودر : برآدام ، کنندی چوجوقلری اولرنده
نه‌سه‌ویورلرله باشقه‌لرینک چوجوقلری ده کنندی
اولرنده اونی سه‌وه‌رلر دیه دوشونعلی و باشقه‌لرینک
قلبی حقنده کنیدیسنک ، رفیقه‌سنک و چوجوقلرینک
قلبدن پای ییچهرک حکم ویرمه‌لی‌در .

هره‌انکی براعمالاتخانه‌ده موفقیت ایچون باشلیجه
عامل بودر . اما دییه‌جکسکرکه : « بوآدامک ایشه
باشلارکن هیج سرمایه‌سی یوقیدی ؟ » اوهت ،
واردی : برچاقی . فقط بونک ایچون پاره ویرمشمیدی ؟
اونی بیلیم‌یورم . .

ترجی : اصحابه